

28 juny 2017 || Sessió – debat

Les residències de creació, són com haurien de ser?

Debat participatiu



EXIT
Experiències Internacionals
un projecte de la **NAUIVANDU**

PRESENTACIÓ

En aquest informe es presenta un resum del debat participatiu celebrat a la Nau Ivanow el 28 de juny de 2017 sobre les residències d'artistes, en el marc de les Jornades **EXIT – Experiències Internacionals**, impulsades per la mateixa Nau.

La sessió es va plantejar com un espai de debat i treball sobre els models de residències d'artistes, amb l'objectiu final de la creació d'un mínim denominador comú sobre *com hauria de ser* una residència. L'activitat va servir per establir, com a conclusió final, una **definició consensuada i participada** sobre què ha de ser una residència d'artistes. El format de la jornada, plantejat com un espai per a la reflexió, no va permetre entrar en l'especificitat i delimitació de cada element que conforma aquesta definició (no era aquest l'objectiu), però sí que estableix un mapa conceptual i unes línies estratègiques que haurien d'orientar –i no perdre's de vista– el disseny de models i la implementació de polítiques amb incidència en el sector.

En la conjuntura actual, la sessió també es presenta com un espai de reflexió pertinent i necessari, considerant els obstacles amb què les residències es troben per convergir els interessos d'agents tan variats com artistes, companyies, espais de creació, institucions, públic i ciutadania en general. La jornada va servir per fer paleses les disfuncions entre els models de finançament, rígids i insuficients, i les necessitats d'uns artistes que demanen flexibilitat, adaptabilitat i temps perquè els recursos s'adaptin als processos artístics i no al contrari.

Per tal que el debat fos més ric, la jornada va comptar amb un perfil d'assistents heterogeni, des d'artistes i responsables de companyies fins a gestors i gestores culturals i experts en recerca i cultura.

Assistents

Maria Rovelló i Maria Donoso (Teatre Kaddish), Òscar Dasi (La Caldera), Ione Hermosa i Johnny Torres (La Central del Circ), Pol Gil Marimon (La petita malumaluga), Lali Álvarez (Hui Basa), Fernando González i David Marín (Nau Ivanow), Oriol Recasens (ICUB), Eulàlia Subirana, Jaume Colomer, Elena Carmona, Ferran Madico, Antonella, Aina.

Facilitació, transcripció i coordinació

Mireia Calafell (ArtsMoved) i Jon Casado (Spora Sinergies).

METODOLOGIA I ESTRUCTURACIÓ DE LA JORNADA

A fi de donar resposta als objectius de la sessió participativa (debatre i reflexionar sobre què hauria de ser una residència d'artistes i definir-ne un comú denominador), s'estableixen dinàmiques grupals estructurades de la manera següent.

BLOC 1. CARACTERÍSTIQUES I DEBAT

Sessió 1. Primeres característiques: pluja d'idees. 60'

- Després de la roda de presentació, cada participant explica individualment i de forma sintètica un màxim de **cinc característiques** o elements clau que ha de proporcionar una residència d'artistes.
- En aquesta caracterització es demana que no es reflecteixin els límits i obstacles que aquestes característiques podrien trobar, sinó només els elements que ha de reunir una **residència ideal**. L'equip dinamitzador no facilita característiques prèvies per no encaminar el debat.
- A mesura que les característiques es van repetint (saturació), els nous participants només incorporen les idees que la resta no hagi esmentat. Les intervencions es transcriuen i s'organitzen per temes.

Sessió 2. Reflexió i debat I. 30'

- Seguint el fil de la primera dinàmica, s'inicia un **debat** que convida els participants a compartir els punts amb què estan **d'acord o en desacord** amb la resta, tot argumentant els punts de vista i, ara sí, podent comunicar aquells obstacles, reptes i disfuncions amb què els models de residència es poden trobar.
- Aquest debat serveix per fer aflorar les problemàtiques subjacents i afegir continguts més substantius en el debat.
- La part final del debat s'orienta a **consensuar i resumir** les característiques de mínims en què els participants mostren major consens. Les intervencions es transcriuen i s'organitzen per temes.

Pausa-cafè. 30'

Fitxa resum

- L'equip tècnic **ordena i estructura** la informació sintèticament en una **fitxa resum** amb els conceptes clau de consens i les oportunitats i els obstacles més destacats

de les anteriors dinàmiques. S'imprimeixen diverses còpies d'aquesta fitxa resum, que ha de servir com a document de suport i consulta per al segon bloc de la dinàmica.

BLOC 2. TREBALL EN GRUPS, DEFINICIÓ DE RESIDÈNCIA I VALIDACIÓ

Sessió 1. Grups de treball: definicions. 60'

- Els participants es divideixen en **quatre grups** de quatre persones (un dels grups és de tres persones) controlant que cada grup estigui compost per persones de **perfil heterogeni** (artistes, companyies, espais, gestors i gestores culturals).
- Amb l'ajuda de la fitxa resum de la primera dinàmica, han d'escriure una **definició consensuada** de com hauria de ser una residència d'artistes, tot indicant, en un altre apartat, les oportunitats i els obstacles amb què el model es podria trobar en implementar-lo, com també la matisació o justificació de la definició formulada.
- L'heterogeneïtat dels grups aporta necessàriament un treball de consens i de síntesi més profund en què cal suprimir de la definició els elements no essencials.

Sessió 2. Definició consensuada. Reflexions i debat II. 30'

- Els participants es reagrupen. El o la portaveu de cada grup llegeix la definició elaborada, que es transcriu simultàniament a la pantalla. Els altres portaveus van llegint les seves definicions.
- **Definició final consensuada.** En paral·lel a la lectura de les noves definicions, entre tots els participants s'analitzen aquells elements que la primera no incorporava i, en el mateix moment, es consensua el que s'ha d'afegir, tot generant una única definició acordada. Es transcriuen les definicions grupals i la consensuada.
- Complementàriament, s'apunten les observacions i els comentaris, i es matisen termes que configuren la definició.
- Un cop validada la definició, i a partir d'aquesta, es genera un debat espontani amb reflexions sobre els models de residència en el futur. Es recullen i organitzen les reflexions per temes.

DEFINICIÓ CONSENSUADA

Una residència ha de ser un **procés flexible** que es desenvolupi en un espai i un temps de treball i que ofereixi les **condicions adequades i adaptades** a les necessitats específiques de cada projecte acollit. Per tant, un espai flexible **que generi la confiança i el diàleg** per poder tenir **cura** del procés de creadors i creadores i **recollir, compartir i patrimonialitzar el coneixement** que es genera a l'interior de les pràctiques artístiques.

Ha d'estar dotada d'una **aportació econòmica** que permeti treballar dignament creadors i creadores (recursos econòmics, amb honoraris per al procés de recerca) i **d'un equip humà que els acompanyi** en tots els àmbits, sense ingerència en el procés creatiu.

Ha de poder obrir i oferir **espais de connexió i d'intercanvi** que facilitin la continuïtat de les trajectòries artístiques i, per consegüent, ha de formar part d'una **xarxa comunitària** que inclogui l'artista, el centre de creació i l'entorn.

La residència ha de ser **accessible** a través de **diferents mecanismes de selecció**, i ha d'estar basada en els **temps de la creació**, no de la producció.

REFLEXIONS I DEBAT II

Quantitat de residències

Cal valorar si convé oferir moltes residències o bé dedicar els recursos a menys residències i de més qualitat.

"Fem moltes residències, o poques i més ben ateses?"

Paper dels centres cívics

Cal valorar si els centres cívics han de tenir o no un paper en les residències.

"Quin paper han de jugar els centres cívics en la part de creació?"

Descentralització i planificació

Calen més espais de creació arreu del territori. Es tracta de planificar millor els recursos, en clau de sistema. És necessari que l'administració tingui més confiança en els espais de creació i que, com a conseqüència, s'obri la xarxa actual a altres disciplines i propostes.

"Hem d'exigir els recursos perquè hi hagi més espais (exemple: França!) No tot el carrer ha de ser Tàrraga!"

"Pensar de manera estructurada, articulada, planificada. Com articulem? Cal pensar en clau de sistema."

"Hi hauria d'haver un Graner a cada província, una Central del Circ a cada província... I en xarxa."

"Per què tenir quatre espais de creació de circ si no es programa circ? Aquest és el problema."

"L'Ajuntament necessita programar teatre amb el 90% d'aforament. Al final només programen allò que té l'èxit garantit. Cal més confiança per part de l'administració."

Barrejar disciplines

La xarxa entre espais i la possibilitat de fer la residència a diferents espais facilitaria la barreja de disciplines. Actualment, però, la xarxa existent és molt hermètica i clientelista.

"Crear espais polivalents és impossible. Cal establir ponts i xarxes entre espais: es comença una residència en un lloc (Nau Ivanow) i s'acaba en un altre (La Central del Circ). Coordinació entre espais."

"Cal preguntar-nos per què la Compañía Señor Serrano ha de marxar sempre fora". "Potser és necessari un centre de creació transdisciplinari."

Un altre model: centres d'alt rendiment

Els centres d'alt rendiment de l'esport podrien ser, a més de model educatiu, un altre referent per a la creació d'indicadors de procés.

“Els centres d'alt rendiment d'esport no busquen resultat. Poden servir de model. Combinen centres d'alt rendiment, que no són polivalents, i poliesportius de barri.”

Els límits dels centres de creació

Els centres de creació no han de tenir la responsabilitat d'haver de fer-ho tot. Cal més flexibilitat per part dels creadors.

“Els centres de creació no poden ni haurien de fer-ho tot! Acollim-ho tot? No serveix de res.”

“És importantíssim no fer res. Silenci, escolta. Estem sobreexplotats. Hem de ser rendibles (retorn social, formació, difusió...). Fem de tot. Els creadors també haurien de ser més flexibles.”